

ELS CENTRES D'ESTUDIS: SOCIALITZACIÓ DEL CONEIXEMENT I RESPONSABILITAT CIUTADANA

Joan J. Busqueta Riu

*Professor i vicerector de Cultura
i Extensió Universitària
de la Universitat de Lleida*

El paper dels centres d'estudis en la socialització del coneixement i la vinculació amb les universitats

Els centres d'estudis¹ han aplegat històricament, i apleguen, persones amb formació i experiències diverses, persones disposades a compartir i a aprendre tot compartint. Persones que coneixen el territori que trepitgen i se l'estimen, que s'impliquen, a partir d'aquests coneixements, en tot allò que els afecta com a comunitat i que, en moltes ocasions, desenvolupen tasques educatives en diversos espais o àmbits d'aquella comunitat, escolars o no. Als centres d'estudis s'ha anat produint, des de fa uns quants anys, una fusió —que es pot entendre com una necessitat compartida, perfectament— entre aquelles persones amb una formació autodidacta impulsada per l'amor a

¹ Per a més informació sobre el col·lectiu dels centres d'estudis, vegeu:
<<https://calaix.gencat.cat/handle/10687/438865#page=1>>
<<https://calaix.gencat.cat/handle/10687/427746>>.

la terra, per la defensa del patrimoni en tota la seva amplitud (històric, material i immaterial, artístic, natural, etc.) i persones amb formació acadèmica superior, universitària, en moltes ocasions professorat i investigadores en general, que han aportat metodologia de treball, eines científiques, i, alhora, han anat trobant en els centres d'estudis un lloc on desenvolupar la seva recerca més específica, vinculada a l'espai local. I, afegim-hi, poder-ho fer des d'una perspectiva multidisciplinària, atès que als centres s'hi donen la mà la diversitat d'enfocaments, de tradicions, de perspectives, de procedències d'estudis. Això ha estat especialment visible —i important— en relació amb els investigadors més joves, tenint en compte que la universitat, en els darrers anys, si més no en algunes titulacions, ha optat per reforçar, per fer prevaler els continguts generalistes. La història, penso, n'ha estat un, d'aquests estudis perjudicats, de manera que els investigadors que dediquen els seus esforços a la història local, per exemple, han tingut i tenen en els centres d'estudis un lloc on, i des d'on, aprofundir, reforçar, compartir i difondre les seves aportacions, com es pot veure en les mateixes publicacions dels diversos centres d'estudis. I, a partir d'aquí, amb el retorn justament d'aquestes recerques a la comunitat, contribuir tots junts, ja no només a la millora personal i de qualitat de vida a través de la cultura, ans també a la dinamització del mateix territori, sempre evidentment, tot vetllant perquè aquesta dinamització no afecti negativament, no suposi una degradació de l'entorn patrimonial.

Els centres d'estudis han estat i són una eina important de vertebració social, d'integració de la comunitat. Han estat, són i ho han de continuar essent, llocs d'encontre de gent amb preocupacions, visions, preferències culturals i socials diferents; d'encontre generacional, sens dubte, o de famílies de cultures diverses cada cop més presents en un món globalitzat, que fan cap a pobles, viles i ciutats del país. I no poden, no podem, perdre aquesta capacitat, entre altres coses perquè, per exemple, pel que fa a aquest darrer aspecte, el de la immigració, aquests llocs d'encontre són també, com hem assenya-

lat, llocs de reflexió sobre la diversitat. I considerem, i reivindicuem, que des de la proximitat i l'especificitat pròpies es poden conèixer i respectar les aportacions culturals, atendre millor els matisos, afavorir una millor comprensió entre tots. Manlevant ara les paraules d'un company de Lleida, el professor de literatura catalana Andreu Loncà, en la commemoració del vintè aniversari de l'Ateneu Popular de Ponent: «Un bon ateneu —un bon centre d'estudis— ha de ser una forma de trencar l'aïllament. Una forma de ser humans entre humans. Un lloc on sortir de la clausura, de la secta, del partit, de la classe, del dogma, de l'“isme”... Un lloc on aprendre a ser humà en diàleg crític amb altres humans. Un lloc on una persona es pugui educar.» I, en aquesta línia, l'[Ateneu Popular de Ponent](#), al seu moment, va emprar una divisa en un seguit d'activitats dirigides a entrar en el debat i a fer propostes que permetessin discutir i observar allò que de positiu i d'enriquiment mutu oferien les diverses cultures. També, a l'hora de mirar de posar-se d'acord en un model que hauria de ser universal, de respecte a la dignitat dels éssers humans i a la seva igualtat, perquè era una de les qüestions que ens preocupaven com a comunitat a Lleida, i preocupen, i molt, a tothom. La divisa era aquesta: «Conèixer per respectar, respectar per conviure, conviure per assolir una societat plural.» En aquest cas, l'autor en fou un arqueòleg, Andreu Moya.

Si enfrontem, ara, la segona part de la pregunta que em fa la moderadora [[Victòria Almuni Balada](#)], en relació amb les universitats, és prou sabut que la transferència del coneixement forma part, ja, dels objectius de la universitat, juntament amb la docència i la recerca. De manera que per aquí s'ha de trobar la fórmula a partir de la qual els centres universitaris ja no només promoguin accions conjuntes, ans reconeguin la feina cabdal desenvolupada des dels centres d'estudis. Ja fa uns quants anys que es treballa en aquesta línia, sobretot d'ençà de la fundació, justament, de l'[Institut Ramon Muntaner](#), el 2003. Vull destacar especialment, com a fites cronològiques, el congrés organitzat per l'IRMU i la [Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana](#), a Lleida, el setembre del 2009, dedicat a la relació entre

els centres d'estudis, les universitats i les administracions, en què s'arribà a una sèrie de **conclusions** [vegeu l'Annex] i de propostes concretes que, després d'una feina ingent realitzada per l'IRMU al llarg d'aquests anys, sembla que es poden anar concretant mitjançant el paper intermediari de la [Xarxa Vives d'Universitats](#). Les pràctiques dels estudiants, la validació en l'àmbit curricular de la recerca realitzada en l'entorn dels centres d'estudis locals, tot tenint en compte la importància del retorn social que implica, la millora de les diverses publicacions, tot mirant d'anar adaptant-les, en la mesura del possible, als criteris exigits per les agències avaluadores, etc., són alguns dels temes que s'han anat tractant perquè la universitat, com a institució, prengui consciència d'aquesta realitat. I, de fet, ha de ser així, perquè si la universitat ha d'interactuar amb el territori i s'ha d'implicar en la seva millora i transformació, tal com se li exigeix, necessita comptar amb aquest magnífic aliat. I ara, a més, les tecnologies ho poden facilitar. I ho faciliten. I, sobre aquest punt, cal fer una menció especial, tot seguint les fites cronològiques, a la feina que es va desenvolupant des del 2011, al País Valencià, entre la [Federació d'Instituts d'Estudis Comarcals i la Universitat de València](#), amb la celebració de diversos encontres, justament insistint en el potencial que té aquesta vinculació.

El paper dels centres d'estudis en la millora de la responsabilitat ciutadana

Partim dels valors ja destacats de proximitat, d'interdisciplinarietat, de comunitat d'interessos i del coneixement de la realitat concreta que tenen els centres d'estudis locals i comarcals. I tenint en compte, com molt bé ho expressà Ramon Arnabat en aquesta mateixa jornada de l'Espai Despuig, en la seva quarta edició, en el treball «[La recerca local davant les problemàtiques del segle XXI](#)» publicat el 2008, que, i cito, «al cap i a la fi totes les problemàtiques de la societat acaben concretant-se en un territori», els centres d'estudis, com insistia el

mateix Arnabat, han de contribuir al debat en els grans temes que preocupen el conjunt de la societat. I han de fer propostes d'actuació. I assenyalava grans temes de l'actualitat: la immigració, abans esmentada, però també l'habitatge, la relació entre la història, l'ecologia i l'economia o la recuperació de la memòria històrica. Podríem afegir-ne d'altres, certament, però aquests estan estretament vinculats a les possibilitats d'incidència dels centres d'estudis locals. De fet, ja fa temps, també, que hom posiciona els centres d'estudis davant els diversos efectes que causa i pot causar la globalització; i s'ha tractat i subratllat, sovint, el necessari protagonisme dels estudis locals davant la homogeneïtzació, davant la pèrdua, justament, dels matisos que hem reclamat abans. Els centres d'estudis, des del laboratori local i des de la mateixa comunitat local de la qual en són partícips i membres ben actius, s'erigeixen en nuclis de reflexió, de participació ciutadana, d'intervenció, des d'on aixecar l'ensenya del «podem dir, fer, reescriure si cal», i fer front a comportaments i actituds autoritàries, no només dels àmbits polítics. I, en fer-ho, de baix a dalt, i a través de la recerca local, dels seminaris de formació, dels debats interdisciplinaris, de la reflexió conjunta sobre temes d'actualitat, de la interpel·lació a les institucions públiques fruit d'aquestes mateixes reflexions, treballen per una societat més justa, tolerant i democràtica, i la reforcen. I reforcen el paper de les persones, de cadascun de nosaltres, la nostra llibertat de pensament, la nostra responsabilitat envers els altres, la nostra actitud cívica. Aquí es troba, perquè, al nostre parer, és aquí, en l'àmbit de la responsabilitat ciutadana, on els centres d'estudis poden jugar, encara, un paper més important en el foment dels valors de la convivència i d'una ciutadania que vetlli, que interpel·li en tot allò que ateny el bé comú. I em refereixo, també, o potser ara, en aquests moments que ens toca viure, molt especialment, en tot allò que ateny la nostra relació amb l'entorn natural. Sens dubte, un dels aspectes que més ens preocupen, perquè hi va el nostre futur com a societat. Vivim un nou canvi ecològic, una crisi climàtica de conseqüències prou comentades —i ja viscudes algunes— que reclama

posicionaments radicals. Es demana fa temps una actitud molt més humil i respectuosa, menys explotadora, que, per a un medievalista com jo mateix, pot recordar la figura i l'acció de Francesc d'Assís. Sant Francesc, que ja va qüestionar en el llunyà segle XIII l'autoritarisme dels homes sobre el conjunt dels éssers de la naturalesa. No cal dir que els centres d'estudis, des d'aquella proximitat, des d'aquell coneixement i aquella estimació per l'entorn, hi tenen molt a dir per continuar fomentant, mitjançant la recerca i la divulgació rigorosa, aquell esperit crític del qual n'estem tan necessitats, sobretot quan es fa ostentació de determinats avenços tecnològics.

Els centres d'estudis són, en realitat, petites comunitats que han de col·laborar amb les altres —fer xarxa (Coordinadora i IRMU)—, i es necessiten aquestes comunitats «petites» per exercir realment la llibertat, la responsabilitat, el respecte pel proïsme, una tolerància activa. De fet, quan s'ha volgut imposar des del poder, «de dalt a baix» diríem, una manera de pensar o de viure, una doctrina, la ideologia dominant, doncs, ha anat a cercar i controlar les comunitats petites, aquests espais de solidaritat. No m'estic de tornar a l'edat mitjana i a una de les disposicions del IV Concili del Laterà, de 1215, en temps del papa Innocenci III, quan es decretà l'obligatorietat de tot fidel cristià de confessar i combregar almenys un cop l'any per la Pasqua, en l'àmbit de la seva parròquia, davant del seu rector. Calia controlar, perseguir i castigar els moviments que contestaven l'autoritat, tant política com espiritual i dogmàtica, de Roma, i l'àmbit propici el fornica, sens dubte, la parròquia; el marc, l'espai on es desenvolupaven bona part dels actes de la vida quotidiana —i no només els de caràcter religiós— ideal per descobrir els possibles «heretges», en aquelles dates, sobretot, els càtars. Temps a venir, en el marc del gran moviment de protesta que suposà la Reforma al segle XVI, les disposicions del Concili de Trento tornaran a donar importància, a reforçar el fet parroquial i la figura del rector. De fet, avui podem disposar d'unes fonts d'informació magnífiques per a l'estudi de la història local, com

ho són els registres parroquials, gràcies a l'obligació de tenir-los que imposà l'esmentat concili, com és ben conegut.

Bé, un parell de mencions, doncs, per valorar la importància de les petites comunitats en l'àmbit de la responsabilitat social. I així s'expressava el filòsof, historiador i assagista Denis de Rougemont. Ell ho manifestava en el marc de la construcció d'una Europa de les regions, idea que va fracassar davant el poder dels estats. Nosaltres, però, recollim la idea de base perquè és esperançadora, perquè els centres d'estudis i la seva dimensió, això sí, a partir de la diversitat de persones, d'objectius i de plantejaments, constitueixen un front de color, de matisos, davant la grisor de la uniformitat.

I, per acabar, i lligant-ho amb la primera de les qüestions que em plantejava la moderadora en aquest debat, no vull deixar de subratllar el paper de pont que poden jugar —i, de fet, ja el juguen— els centres d'estudis entre les escoles de primària, de secundària o de formació professional i la mateixa universitat. Més amunt ho destacàvem, i deixeu-me que hi insisteixi: els centres són el lloc on coincideixen docents i investigadors de tots aquests àmbits, així com professionals dels arxius, professionals del món de l'arqueologia, i de tantes altres disciplines. L'espai on uns aporten coneixement del territori i el patrimoni des de moltes perspectives; altres, eines metodològiques, recursos, coneixement de les fonts documentals a l'abast. I totes aquestes persones des d'una estima profunda a la terra i al seu llegat. Un referent ideal, doncs, perquè petits i joves s'incorporin a la descoberta d'allò que els ateny, que els fa sentir, ser i pertànyer a una comunitat, que els fa entendre's i entendre el que els envolta i poder-hi actuar, participar des dels seus propis interessos i objectius. En fi, d'allò de què n'han de ser dignes hereus. Els centres d'estudis, doncs, aquestes comunitats culturals escampades per tot el territori, aconsegueixen una altra funció social, de responsabilitat cívica. En aplegar persones d'edats diverses i treballar-hi juntes, fomenten el diàleg intergeneracional, un intercanvi d'experiències sempre motivador i creatiu per a tothom, la

diversitat d'enfocaments davant dels diversos projectes, sempre des del respecte a les aportacions de cadascú. O, almenys, així entenem que ha de ser: els centres d'estudis contribueixen, sens dubte i des dels seus objectius, a respectar, atendre i posar en valor la col·laboració de cadascú per sobre de qualsevol altra consideració. Davant d'un estudi, davant d'un projecte, davant d'una activitat, davant d'una resposta o interpel·lació als poders públics... Tothom compta. Responsabilitat ciutadana.

Annex

*Congrés Centres d'Estudis, Universitats i Administracions
(27 i 28 de novembre de 2009, Lleida)*

CONCLUSIONS

GENERALS

A partir de les aportacions fetes al congrés per part del ponents i participants a les taules rodones i entre el públic, pensem que:

- Cal definir els estudis locals o la recerca territorial com un espai de recerca diferent a l'universitari però amb una sèrie de característiques: el rigor científic, la proximitat al territori, la transferència de coneixements a la societat, la preocupació i voluntat d'actuació envers els temes patrimonials, la interdisciplinarietat, l'ús del català com a llengua per a la recerca i la transversalitat, i hem de reivindicar-nos. En els anys 1980 es van produir tota una sèrie de debats historiogràfics entorn a la història local des del món dels centres d'estudis i des de la universitat, però pensem que tot i la transcendència que van tenir en aquells moments i que en certa manera van marcar una etapa dels centres d'estudis, ara és important superar-los, ja que actualment ens hem de reivindicar a partir dels trets diferencials que hem exposat.

- Els centres d'estudis apleguen voluntats diverses amb l'objectiu de fer recerca sobre el territori. Els centres ajuden a crear identitat, treballen per la defensa i protecció del patrimoni i es preocupen per la difusió.
- Caldria fer una anàlisi en profunditat dels centres d'estudis avui dia.
- Tot i que hi ha hagut un avenç metodològic important en la recerca en el marc dels centres d'estudis és important que es faci un esforç per l'ús rigorós de les fonts.

ÀMBIT 1

RECERCA

Reflexions generals

- La composició dels centres d'estudis ha canviat considerablement en els darrers vint anys (origen, extracció social, gènere, etc.). Les seves juntes estan formades principalment per titulats universitaris.
- En la majoria dels casos, els centres treballen des del rigor científic i s'han superat èpoques anteriors en què sovint l'ús de les fonts i les metodologies emprades no eren les adequades o es mantenien dins dels paràmetres de paradigmes depassats.
- En els darrers vint anys s'ha creat una impressionant xarxa de centres d'estudis.
- Existeixen relacions entre els centres d'estudis i el professorat universitari de manera puntual, però es tracta sovint de relacions de tipus individual o circumstancial; cal reforçar les relacions i establir-les en l'àmbit institucional.
- Què poden aportar els centres d'estudis a les universitats?
  - Connexió amb el territori i amb la societat.
  - Es mouen en un espai apropiat per a la transferència del coneixement.

- El CV d'un professor universitari no contempla la difusió ni el treball dins els centres d'estudis o en el territori; caldria que des de la universitat es reclamessin fórmules d'avaluació de la tasca, de la recerca i la difusió realitzada per professors universitaris dins els centres d'estudis. Això afavoriria els professors universitaris i obriria portes als centres d'estudis.
- Poden ser un pont per adreçar-se a un públic no professional: per exemple, el projecte de les Antenes del Coneixement de la URV.
- Els centres d'estudis són nuclis d'opinió autoritzada en relació amb el patrimoni.
- Sense un bon corpus de coneixement no hi pot haver difusió. Els centres d'estudis són entitats que generen coneixement i que es preocupen per la seva transferència.
- Poden ajudar a donar enfocaments més interdisciplinaris.
- Hi ha menys pressió gremial.
- La recerca universitària està molt condicionada per les avaluacions constants que es fan sobre la base de barems que venen del món científic i tecnològic. Es parla molt d'interdisciplinarietat i de contacte amb el territori, però, en canvi, això no es valora o es penalitza en les avaluacions.
- A les universitats cada vegada es valora més el reconeixement estatal i internacional.
- L'estructura de la universitat és molt tancada.
- El tema de la llengua en què es fa la producció científica ha esdevingut molt rellevant en el currículum universitari. En un context en què la publicació en espanyol o anglès és més valorada, la responsabilitat dels titulats, de les institucions educatives i del món associatiu en relació amb la llengua catalana esdevé un repte principal que no

es pot deixar de banda. Cal compaginar la necessària internacionalització amb el reforçament de la llengua pròpia.

- És important el reconeixement de la recerca i de la difusió que es fa des dels centres d'estudis perquè això facilitarà l'accés a recursos i també la participació de professors i estudiants universitaris en projectes de centres d'estudis, en projectes del territori.
- És important també el treball amb els instituts de secundària i la col·laboració en relació amb els treballs de recerca de batxillerat.
- Cal activar la relació entre la Xarxa Vives i l'IRMU.
- El paper de la universitat ha de ser el de suma i síntesi.
- Cal un sistema regulat que apropi estudis locals / recerca territorial i estudis de síntesi.
- Cal tenir en compte els drets intel·lectuals dels investigadors en el territori.
- Cal definir i regular la relació entre centres d'estudis i universitats.
- La col·laboració entre els centres d'estudis i les universitats ha de ser un treball des de la igualtat i el respecte.

Propostes concretes

- Les tesis doctorals podrien ser una línia de col·laboració, però haurien de tenir més valor social i en el mercat de treball, com passa en d'altres països. Una tesi és una recerca plantejada a fons i de manera sistemàtica. Omple un buit i està dirigida i avaluada per experts. Caldria plantejar a la Direcció General de Recerca que es reservessin algunes beques predoctorals per a treballs vinculats a recerca local o territorial. Els candidats podrien treballar alhora amb la seva universitat i amb un o més centres d'estudis del seu territori com a referència.

- Una altra possible col·laboració podria ser que els professors universitaris orientessin o informessin els seus estudiants dels premis i les beques de recerca que es convoquen en el seu territori perquè hi puguin presentar treballs de màster o de doctorat. La informació avui dia es troba disponible als portals de la CCEPC i l'IRMU i es podria canalitzar a través d'un enllaç directe al web de la Xarxa Vives. Cal que la informació que generen els centres i que coordinen CCEPC i IRMU arribi als professors universitaris i que es transfereixi als estudiants.
- No tots els estudiants universitaris tenen com a objectiu fer carrera universitària o professionalitzar-se en recerca i, per tant, se'ls pot orientar cap als centres d'estudis com a espai de connexió amb el territori, com a camí de possibles oportunitats professionals i com a mitjà per difondre les seves recerques.
- Una via de col·laboració possible és la signatura de convenis entre els centres i les universitats perquè els socis dels centres puguin accedir a les biblioteques i a les bases de dades de les universitats.
- Una altra possible via de col·laboració podria ser que a través d'un conveni amb la Xarxa Vives i sobre la base d'ajuts a publicacions de l'IRMU es creés una col·lecció de publicacions de centres d'estudis editades en col·laboració amb les universitats més properes al seu territori.
- Reclamació conjunta a la Direcció General de Recerca de major finançament per als projectes vinculats a les disciplines i temàtiques de l'àmbit humanístic.
- Cal demanar una reunió amb la Direcció General de Recerca per parlar sobre la convocatòria de beques ACOM i la manera com fer-la més accessible als centres d'estudis.

- Cal presentar les conclusions a l'AQU per tal que es comenci a plantejar el tema de com avaluar la tasca dels professors universitaris dins els centres d'estudis.
- Estaria bé que els centres d'estudis/CCEPC o l'IRMU formessin part dels consells socials de les universitats i que aportessin informació sobre la realitat actual dels centres.
- Els cursos d'estiu o les activitats de format curt també poden ser un àmbit de col·laboració entre els centres d'estudis i les universitats: com a eines de formació per als investigadors dels centres o que siguin impartides i pensades per centres d'estudis.
- També ho poden ser els treballs de final de grau o de màster (obligatoris en les titulacions) i les pràctiques vinculades amb els canvis derivats de l'aplicació del Pla Bolonya.
- El model Antenes de Coneixement de la URV pot servir de referència com a possible forma de col·laboració centres-universitats.
- Probablement no tots els centres busquen el reconeixement com a entitats de recerca, però hem d'obrir les vies perquè els centres que vulguin i puguin optar-hi puguin accedir-hi.

ÀMBIT 2

DESENVOLUPAMENT LOCAL

Reflexions generals

- Cal tenir present que la realitat dels centres d'estudis és molt diversa. També cal tenir present les diferències que existeixen entre els centres i les administracions.
- Els ajuntaments disposen de recursos per a polítiques culturals i poden buscar en d'altres administracions. Les funcions principals dels ajuntaments haurien de ser: promoure, incentivar i regular. La

relació amb els centres d'estudis s'hauria d'establir des de la confiança, la generositat i la complicitat.

- En els centres d'estudis del segle XXI ens trobem cada vegada més amb estructures professionalitzades que es combinen amb el voluntariat.
- Els temes de patrimoni són sovint focus de tensió entre els centres d'estudis i les administracions, però també poden esdevenir lloc d'encontre i de concertació. Els centres d'estudis han d'ajudar a recuperar i conservar diverses tipologies de patrimoni, però no han de fer-ho des d'una posició que s'interpreti com a «fonamentalista».
- El coneixement que tenen els centres d'estudis envers el patrimoni del territori i les reflexions que han fet sobre el desenvolupament local els situen en una posició privilegiada, tot i que, per manca de recursos, els és complicat concretar i materialitzar propostes. Les activitats dels centres poden generar riquesa econòmica i autoestima.
- Tot i que els centres d'estudis poden ser una massa crítica molt important per als municipis i territoris, fan un paper fonamental com a tercer sector i se'ls hauria de reconèixer la seva feina, tot delegant-los tasques i fent-los encàrrecs directes. És important no deixar els centres al marge. Sovint quan arriben els recursos per fer els projectes es contracten empreses de gestió cultural, que aprofiten la feina feta pels centres. Els centres poden aportar idees a les polítiques culturals municipals, tot i que sovint els objectius finals dels ajuntaments i dels centres són diferents.

Propostes concretes

- Cal demanar als ajuntaments que tinguin els catàlegs de patrimoni al dia i a l'administració en general, que potenciï la difusió de la recerca i el patrimoni locals.

- Cal demanar a les administracions que es mantinguin les línies de subvencions i altres fórmules de suport econòmic que facin possible les activitats dels centres d'estudis. Els justificants de les subvencions haurien d'incorporar les despeses per a contractació de personal. Cal demanar també que es potenciï la política de consens i de concertació.
- Observem un important augment de la burocràcia, tant a l'administració com a les universitats. Aquest fet frena la recerca als centres d'estudis.
- Cal potenciar, amb la participació dels centres d'estudis, projectes transversals que impliquin administracions o departaments diferents.
- Cal també tenir presents els equipaments culturals municipals. Es proposa d'utilitzar-los, de treballar-hi conjuntament i que els centres d'estudis ajudin a nodrir-los bibliogràficament, tot i que de vegades disposen d'espai insuficient i no poden donar entrada a les publicacions i els materials que s'hi volen cedir.
- És important que s'estableixin relacions de bona col·laboració efectiva entre els tècnics de cultura del ajuntaments i dels consells comarcals i els responsables dels centres d'estudis amb la voluntat de facilitar informació, coordinar propostes i calendaris, difondre projectes i activitats, optimitzar recursos i lligar col·laboracions mútues.

ÀMBIT 3

INCIDÈNCIA SOCIAL I PROJECCIÓ

Reflexions generals

- L'ús massiu d'internet, l'arribada de la premsa gratuïta i l'aparició de xarxes socials, han provocat canvis en l'accés a la informació. Tot i que cal utilitzar aquestes eines, s'ha de continuar invertint per la informació de qualitat, tot tenint present que existeix un públic interessat en l'alta divulgació.

- Partint de la premissa que les comarques són els àmbits de recerca i actuació dels centres i els mitjans de comunicació locals i comarcals, cal potenciar la col·laboració entre aquests agents per tal de fer una bona difusió de la recerca que es fa al territori, tot i assumint que té un interès reduït entre el públic en general.
- Per augmentar el ressò social davant d'un mercat saturat, els centres d'estudis han de tenir clar qui és el seu públic potencial.
- Cal engegar una reflexió per posar en mans de bons divulgadors la recerca acumulada.
- Per a la divulgació és important mantenir una bona relació amb els mitjans de comunicació més propers i aprendre a comunicar, tot utilitzant alhora el llenguatge periodístic i el rigor històric.

Propostes concretes

- Caldria crear una petita estructura de comunicació de difusió general a disposició dels centres d'estudis. Tal vegada articulant diverses llistes de distribució per territoris, amb models de notes de premsa.
- S'ha de trencar la dicotomia entre els periodistes i els investigadors locals. A vegades per deixadesa dels centres, els mitjans de comunicació estan allunyats de l'activitat i la recerca produïda des dels centres d'estudis. Tot i això, els periodistes també han de fer un esforç per apropar-se al que es fa al territori. Els mitjans de comunicació sovint desaprofiten el coneixement acumulat a les universitats i als centres.
- Cal un espai cultural comú de la cultura catalana. Caldria plantejar de sumar esforços i crear un producte acadèmic d'història local: una revista dels territoris de parla catalana. *Plecs d'Història Local* es podria convertir en una revista autònoma amb periodicitat trimestral.